

EFFECT

TRAVNI 2022.

NOVINE STUDENATA EFFECTUSA,
4. BROJ

**UTJECAJ
KORONAKRIZE
NA IT TRŽIŠTE**

**SARA MADJER –
PRVA PREDsjedNICA
ALUMNI EFFECTUSA**

**PAMETNI GRADOVI
I INOVATIVNA
JAVNA NABAVA**

**INICIJATIVA 300=300
SLAVI PRVU
GODIŠNJICU**

EFFECTUS
STUDENATA

SADRŽAJ

STR	RUBRIKA	ČLANAK
3	UVOD	Dekanovo obraćanje studentima
4	DRUŠTVO	Čeka li UK nakon <i>Brexita</i> <i>Scotleave</i> ?
5		Utjecaj koronakrize na IT tržište
6		Inflacija u Americi
7	NAŠ EFFECTUS	Effectus cares Novosti na Effectusu
8	TEMA BROJA	Pametni gradovi i inovativna javna nabava
11	ONKRAJ NASTAVE	Inicijativa „300=300“ slavi prvu godišnjicu
12	LICE I NALIČJE	Damjan Gotal — mačevalac
14		Omiljena profesorica
15	ALUMNI	Sara Madjer – prva predsjednica Alumni Effectusa
17	SAVJETODAVNI KUTAK	Što je cyberbullying i kako ga spriječiti?
18		I ovisnost se modernizira
20		Pokrenut EPI – EFFECTUS poduzetnički inkubator
23	KRIŽALJKA	

NOVINE STUDENATA EFFECTUS-A, PODUZETNIČKI STUDIJI

IZDAVAČ

EFFECTUS poduzetnički studiji – visoko učilište
Trg J. F. Kennedy 2, Zagreb

NOVINARI

Konjhodžić, Miran
Gašparin, Livio
Husar, Sara
Rijetković, Maja
Rašić, Mario, mag. iur.
Denona, Matea
Rajkovačić, Antun
Rački, Tara
Tutek, Natalia
Schramadei, Gordana

GLAVNA UREDNICA

Rijetković, Maja

DIZAJN I PRIJELOM

Perković, Vanja

RIJEČ UREDNICE

Obrazovanje stvara povjerenje. Povjerenje stvara nadu. Nada stvara mir

KONFUCIJE

Dragi čitatelji,

Bili smo vrijedni i ove akademske godine te mi je iznimno zadovoljstvo, što Vam mogu predstaviti četvrto izdanje časopisa EFFECT, koji smo napravili uz pomoć naših vrijednih i predanih studenata, te uz veliku podršku našeg novog dekana i naših profesora. Iako je za nama godina koja je bila vrlo neizvjesna i zadavala nam strahove i nedoumice, ipak od jeseni 2021. godine sjeli smo ponovno u fakultetske klupe te se približno vratili na staro normalno. Vjerujem kako smo se svi poveselili tome i nadajmo se kako će tako ostati do kraja našega studiranja.

U ovom broju časopisa upoznat ćete se s novostima na našem fakultetu te o drugim vrlo bitnim, ali i zanimljivim temama s kojima se susrećemo. Nadam se kako ćete čitajući ovaj časopis nešto novo naučiti, a i potvrditi dosad već naučeno.

Zahvalila bi se našem dekanu na podršci te našim profesorima, referadi koja je uvijek tu za nas, ali i našim vrijednim studentima bez kojih časopis ne bi bio u ovakvom današnjem izdanju. Zahvalila bi se i prošloj urednici na koordinaciji Sari Husar.

Dragi čitatelji EFFECT-a, želim da Vam ova godina 2022. godina bude puna zdravlja, radosti, dobrih ocjena i diploma. Znam da ćemo uz našu marljivost i upornost doći do cilja kojeg želimo.

Vaša urednica
Maja Rijetković

DEKANOVO OBRAĆANJE STUDENTIMA

Živimo u izazovnim i zahtjevnim vremenima koja iziskuju pravodobna reagiranja svih sastavnica društva. Generator radikalnih promjena znatnim djelom je tehnološki napredak. Suvremene informatičke, robotičke, telekomunikacijske i srodne tehnologije redizajniraju svakodnevni način rada i življenja. Učinkovito djelovanje u postmodernom društvu podrazumijeva, prije svega, fleksibilnost i kompetentnost. To ujedno uključuje poznavanje financija i prava koja su danas, a i ubuduće nužne sastavnice svakoga poduzetničkog projekta odnosno poslovanja. Zbog toga na Effectusu želimo studentima osigurati potrebna znanja koja omogućavaju ne samo kompetentno djelovanje i pokretanje vlastitog posla, već i brzu prilagodbu tržišnim promjenama uz pomoć stručnog znanja i relevantnih umijeća. Sukladno tome, naš se nastavni program kontinuirano poboljšava i osuvremenjuje kako bi naši studenti stekli znanja, umijeća i alate uz pomoću kojih mogu učinkovito djelovati u današnjim uvjetima.

Često se naglašava važnost STEM područja (znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika) koje, u pravilu, nema odgovor na društvene posljedice ubrzanog tehnološkog razvoja. U tom kontekstu aktualne su, primjerice, nedoumice oko poslovanja tehnoloških divova kao što su Google, Amazon, Facebook i Uber. Tek ovih dana stručnjaci Europske komisije i drugih razvijenih zemalja nastoje formulirati pravni odnosno porezni okvir njihova funkcioniranja u globalnim razmjerima. Podsjećam i na problematiku zaštite privatnih podataka u internetskoj ekonomiji kao i općenito ljudskih prava u digitalnom društvu koji nisu u domeni STEM područja.

Za rješavanje navedene i ostale slične problematike proizašle tehnološkim razvojem nužan je multidisciplinarni pristup u kojem financije i pravo zauzimaju stožernu poziciju. Daljnji tehnološki progres generirat će brojne nove izazove za pravne i financijske stručnjake kako bi se uredili gospodarski i društveni odnosi. Stoga će u budućnosti znanja i umijeća stečena na Effectusu biti sve potrebna i značajnija.

U današnje vrijeme iznimno je važno osmišljavanje primjerene organizacijske arhitekture koja omogućava funkcioniranje procesa na temelju novih poslovnih modela. Tehnologije kao što su umjetna inteligencija i procesuiranje ogromnih količina podataka (big data) iziskuju umrežavanje odnosno mrežnu strukturu kao strukturalnu formu koja je pogodna za realizaciju održive konkurentnosti na suvremenom tržištu. Siguran sam kako će mnogi od vas u svojoj poslovnoj karijeri biti suočeni s potrebom kreiranja specifičnih organizacijskih struktura i unikatnih radnih odnosa.

Spomenuo bih i problematiku mjerenja intelektualnoga kapitala, te vrednovanja timskog rada, prije svega autonomnih projektnih timova. To su relativno novi poslovni fenomeni kojima treba pristupiti kreativno i u suradnji s drugim stručnjacima u poslovnoj organizaciji. Općenito govoreći, možemo govoriti o ekonomiji znanja i društvu znanja, premda se internetska tehnologija nameće kao stožerna, pa je legitiman i pojam internetska ekonomija, što zorno svjedoči kako je nova gospodarska realnost pred nama.

Ukratko sam naveo neke procese i fenomene koji snažno utječu na poduzetništvo, pa i vaš budući poduzetnički angažman kako samostalan tako i unutar poduzeća. Stoga se u našim nastavnim programima velika pozornost posvećuje menadžmentu znanja i inovacija koji planski i racionalno potiče ljudske resurse na kreiranje novih spoznaja i inovacija koji su odlučujući za stvaranje nove dodane vrijednosti. Posebno je korisno poznavanje kriznog menadžmenta, jer su krizne situacije standardna sastavnica tržišnoga gospodarstva koje se brzo razvija.

Vaš radni i poduzetnički angažman znatno će olakšati i unaprijediti znanja i umijeća koje stećete u okviru naših kolegija na kojima se analiziraju tehnike kreativnog mišljenja. Danas je više nego ikada potrebna kreativnost uz pomoću koje se steće prepoznatljivost na tržištu prepunom proizvoda i usluga iz čitavoga svijeta. Stalno skraćivanje vremena za razvoj novih proizvoda i usluga neminovno generira brojne probleme, te su znanja o tehnikama njihova rješavanja iznimno korisna.

Poduzetnički angažman u današnje vrijeme provodi se u drastično drugačijim uvjetima u odnosu na neposrednu prošlost. Inoviraju se ne samo tehnologije i proizvodi, već i alati financiranja, pravni okvir poslovanja kao i vrijednosti karakteristične za milenijalce te iGeneraciju kojoj i vi pripadate. Stručni odnosno nastavni programi Effectusa omogućavaju vam kompetentno suočavanje sa suvremenim poslovnim izazovima. Pri tome morate usvojiti naviku stalnog osobnog usavršavanja, jer je cjeloživotno obrazovanje nužnost koja vam omogućava trajnu konkurentnost na tržištu rada. U vašem budućem cjeloživotnom obrazovanju Effectus će vam uvijek pružati potporu nudeći najnovije stručne i znanstvene spoznaje potrebne za rješavanje poslovnih problema i poboljšavanje poslovanja.

Vaš dekan
Izv.prof.dr.sc. Đuro Horvat

ČEKA LI UK NAKON BREXITA SCOTLEAVE?

PIŠE — MIRAN KONJHODŽIĆ

IZVOR <https://www.ft.com>

Škotska nacionalna stranka (SNP) zavjetovala se da će održati referendum o nezavisnosti nakon što Kovid kriza završi. Škotska premijerka Nicola Sturgeon součena je s pitanjima o potencijalnoj tvrdj englesko-škotskoj granici u slučaju da Škotska postane nezavisna država u okviru Europske unije. U intervjuu uoči izbora u Škotskoj Sturgeon je izjavila kako će njena vlada raditi na tome da trgovina lako teče preko granice. Također, plan je SNP-ove vlade da nezavisna Škotska postane članica EU.

Da bi postala punopravna članica Unije, Škotska bi morala proći pristupni proces koji su prošle i druge države članice, te stoga za neko vrijeme Škotska ne bi bila dio ni Ujedinjenog Kraljevstva, ni Europske unije. Budući da pristupanje Uniji traje, u pravilu, godinama, Škotska će vjerovatno morati dogovoriti određene prelazne trgovinske aranžmane i s UK i s EU.

Sturgeonova inzistira kako je drugi referendum o nezavisnosti sada volja zemlje. SNP je osvojila 64 od ukupno 129 mandata u Škotskom parlamentu na izborima 6. svibnja prošle godine. Zajedno s osam mandata Škotske zelene stranke koja podržava nezavisnost, postoji mandat javnosti za novi referendum o nezavisnosti, naročito ako se uzme u obzir rekordna izlaznost od 63,5 posto.

Dio Škota osjeća da su izvedeni iz EU mimo svoje volje. Tokom refernduma prije sedam godina, odluka za ostanakom u UK uvelike je bila uvjetovana činjenicom da bi izgubili zajamčeno pravo korištenja britanske funte i da bi se morali mučiti s ponovnim pridruživanjem Europskoj uniji. Međutim, samo dvije godine kasnije na referendumu povodom Brexita 62 posto Škota je glasalo za ostanak u Uniji.

Dio Škota osjeća da su izvedeni iz EU mimo svoje volje. Tokom refernduma prije sedam godina, odluka za ostanakom u UK uvelike je bila uvjetovana činjenicom da bi izgubili zajamčeno pravo korištenja britanske funte i da bi se morali mučiti s ponovnim pridruživanjem Europskoj uniji.

IZVOR https://www.irishtimes.com/polopoly_fs/1.4536538.1618343569!/image/image.jpg_gen/derivatives/ratio_4x3_w1200/image.jpg

Britanski premijer Boris Johnson opetovano je izjavio kako je referendum 2014. godine bio glasovanje koje se događa jednom u generaciji. Očekuje se kako će blokirati novi referendum, između ostalog, zbog toga što bi raspad zajednice, koja postoji od 1707. godine, značio ogroman politički neuspjeh njegove vlade. ■

UTJECAJ KORONAKRIZE NA IT TRŽIŠTE

PIŠE — LIVIO GAŠPARIN

Tržište informatičke tehnologije (IT) koje obuhvaća internetske i srodne napredne tehnologije suočeno je s brojnim izazovima prouzročenih pandemijom COVID-19 u 2020. i 2021. godini. Iako su tvrtke koje kreiraju softverska rješenja dobro poslovale, problemi u segmentu hardvera uzrokovali su i njima značajne poteškoće u poslovanju i razvoju. Uzroci tih negativnih poslovnih tendencija su brojni i različiti. Mogu se podijeliti na one koji su postojali i prije pandemije, te one koji su nastali kao rezultat pandemije.

Problemi s kriptovalutom (digitalni novac) postojali su i prije pandemije. Kripto rudarenje je započelo 2009. godine, te se njegov utjecaj na tržištu, s povećanjem vrijednosti bitcoina, kao najpoznatije kripto valute, od tada samo povećavao. Za kripto rudarenje su ključne grafičke kartice koje koriste napredne poluvodičke čipove, a za njima posljednjih godina postoji ogromna potražnja. Potražnju karakterizira višestruko povećanje cijene i globalno pomanjkanje. Pored toga, važni su i internetski botovi, odnosno programi namijenjeni za obavljanje automatiziranih zadataka. Pri tome imitiraju ljudsko ponašanje na internetskim stranicama. Botovi mogu biti korisni kada služe za pretraživanje, ali i štetni kada blokiraju internet odnosno internetske stranice ili kada s njih krađu podatke. Negdje između te dvije krajnosti su botovi namijenjeni kupovini grafičkih kartica. Takvi programi postojali su i prije koronakrize, ali je njihova otežana dostupnost postala puno vidljivija smanjenjem ponude i povećanjem potražnje potaknutih pandemijom.

Novi i rasprostranjeniji problemi pojavili su se 2020. godine širenjem COVID-19 virusa i proglašenjem pandemije. Lockdown protokoli i ograničenja koja su uslijedila kao odgovor državnih vlasti ograničili su tranzitne tokove nužne za

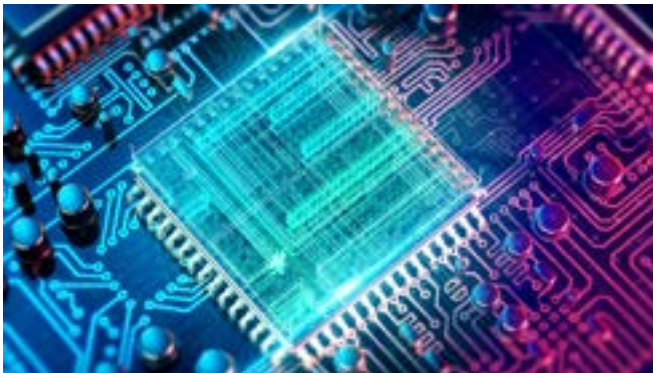
funkcioniranje brojnih tvornica, uključujući proizvođače napredne informatičke tehnologije. Takva su ograničenja najviše pogodila Kinu, ali i ostale razvijene dalekoistočne zemlje.

...povećala se potražnja za računalima. Rast je uslijedio zbog povećanog prakticiranja rada i obrazovanja na daljinu, te zbog veće potražnje igračih konzola.

Lockdown i mjere izolacije također su promijenile načine ponašanja potrošača. Primjerice, u tom razdoblju povećala se potražnja za računalima. Rast je uslijedio zbog povećanog prakticiranja rada i obrazovanja na daljinu, te zbog veće potražnje igračih konzola. No, iako se potražnja u nekim područjima povećala, u drugima je došlo do njenog smanjenja. Automobilska industrija je slično, kao i u svjetskoj finansijskoj krizi 2007./2008. bila u stagnaciji, te je bila primorana smanjiti proizvodnju i prilagoditi se tržišnim promjenama.

Nedostatak čipova i poluvodiča nije se odrazio samo na ponudu komponenti osobnih računala, već i na sve one proizvode u koje su ugrađeni. U automobilima su čipovi ključni za rad navigacije i sustava za pomoć vozaču. Nedostatak se odrazio i na pametne mobitele čija je isporuka kasnila i po nekoliko mjeseci, te u manjoj mjeri i na kućanske aparate poput hladnjaka, perilica rublja i klima uređaja. Njihov se manjak većinom kompenzirao povećanjem cijena, ali je takva praksa bila teško izvediva u industrijama visoke tehnologije i elektroničkih komponenti. Razlog je vrlo dug i skup proces proširenja ili prilagođavanja proizvodnih linija. Cijelu je situaciju nedostatka poluvodiča i čipova pogoršao i požar u japanskoj tvornici Renesas.

Čini se kako se proizvodnja i ponuda poluvodiča i čipova polako stabilizira, ali je dugo razdoblje poremećene i usporene proizvodnje otežalo ponovnu normalizaciju IT tržišta. Proizvođači i IT novinari pretpostavljaju da bi se tržište trebalo u potpunosti oporaviti najranije početkom 2022. godine. ■

IZVOR <https://news.wsu.edu/2018/12/13/computer-chip-vulnerabilities-discovered-by-wsu-researchers/>

IZVOR https://think.ing.com/uploads/hero/_w80oh450/US_inflation_120521_CREATIVE.jpg

Iako je u domaćim medijima prošlo više-manje ispod radara, više američkih medija i ekonomskih stručnjaka upozorilo je na trenutnu inflaciju u Sjedinjenim Državama. U ožujku ove godine, stopa inflacije u Americi u posljednjih 12 mjeseci dosegla je čak 2,6 posto, najvišu razinu još od 2008. godine.

Podaci o inflaciji su iznad očekivanja i ukoliko bi inflacija nastavila rasti, mnogi očekuju intervenciju Saveznih rezervi te podizanje kamatnih stopa. Izvori iz Bijele kuće, koji žele ostati anonimni, tvrde kako bi inflacijski pritisak mogao potencijalno trajati do kraja godine.

Mjesečni rast indeksa potrošačkih cijena u travnju od 0,8 posto predstavlja najveći skok još od 2009. godine i duplo višu od najviših projekcija izraženih u ispitivanju ekonomista koje je proveo Bloomberg. Analitičari Goldman Sachsa napominju kako vjerojatni uzrok tom skoku leži u turističkom sektoru i sličnim uslugama u kojima se cijene oporavljaju nakon izuzetno niskih razina. To se odnosi i na određene robe za kojima je nakon lock-downa porasla potražnja uslijed privremenih manjkova.

Zbog ožiljaka koje je pandemija ostavila na gospodarstvu, ekonomisti su zabrinuti da proizvodni kapaciteti neće moći zadovoljiti potražnju, što će rezultirati višim cijenama za duže vrijeme. Na sreću za poslovne subjekte, visoka potražnja znači da će viši troškovi poslovanja moći biti prebačeni na krajnje konzumente.

Trajanje inflacije ima, razumije se, i svoju političku konotaciju. Ključna je rasprava o tome koliko će od predloženih četiri milijarde američkih dolara ekonomskog paketa, koji predlaže Bijela kuća, proći kroz američki Kongres. To će

istovremeno omogućiti republikancima iznošenje argumenata njihovoga suprotstavljanja Bidenovoj ekonomskoj agendi.

Međutim, unatoč tome, američka centralna banka opisuje taj rast prolaznim i zasada ostaje posvećena nižim kamatnim stopama. Ostaje za vidjeti hoće li se takva predviđanja i ostvariti. ■

Mjesečni rast indeksa potrošačkih cijena u travnju od 0,8 posto predstavlja najveći skok još od 2009. godine i duplo višu od najviših projekcija izraženih u ispitivanju ekonomista koje je proveo Bloomberg. Analitičari Goldman Sachsa napominju kako vjerojatni uzrok tom skoku leži u turističkom sektoru i sličnim uslugama u kojima se cijene oporavljaju nakon izuzetno niskih razina.

Puno smo toga prošli prethodne, ali i ove godine. Brojali smo zadnje dane i sate 2020. godine, koja nas nije štedila. A onda se početkom godine dogodio potres koji je ujedinio cijelu Hrvatsku. U sklopu projekta „Effectus cares“ koji su osmislili sami studenti, EFFECTUS je i ove akademske godine odlučilo pomoći potrebitima. Sredstva koja su bila rezervirana za virtualni Božićni koncert, odlučili smo preusmjeriti obiteljima koje su izgubile svoje domove u strašnom potresu koji je zadesio područje Petrinje i Gline. Stradala mjesta, napominjemo, našu pomoć trebaju i dalje. Nemojmo zaboraviti Glinu, Petrinju i okolna područja koja će našu pomoć trebati dugoročno. ■

IZVOR <https://radio-mreznica.hr/najveca-foto-galerija-petrinja-glina-strasnik-majske-poljane-dan-nakon-potresa/>

DONACIJA GIMNAZIJI SISAK – posjetili smo školu koja je novu školsku godinu započela u novom prostoru opremljenom donacijom klupa i stolica Effectusa. ■

Godina 2021. bila je godina koju je u velikoj mjeri obilježila online nastava. Napokon smo se na jesen vratili u naše predavaonice uz poštivanje svih epidemioloških mjera. S dolaskom na fakultet izabran je novi dekan izv. prof. dr. sc. Đuro Horvat. Tijekom cijele 2021. godine dobivali smo mailove bivšega dekana izv. prof. dr. sc. Roberta Kopala, koji su nam u ovim teškim i nepredvidivim vremenima ulijevali sigurnost. Uz pomoć tih mailova upoznao nas je, kako s načinom funkcioniranja online nastave, tako i s novostima vezanim za fakultet. Imamo i nove stolice. Stare klupe i stolice donirane su Gimnaziji Sisak, koja se nalazi na području pogođenim potresom. ■

UDRUGA MLADIH — U sklopu humanitarne inicijative #Pokreni Osmijeh!, EFFECTUS udruga mladih odlučila je uljepšati i razveseliti učenike OŠ Prečko prigodnim poklonima. ■

Od rujna 2021. imali smo brojna gostujuća predavanja. Prvo predavanje bilo je „Politički fiskalni ciklusi i uloga fiskalne transparentnosti“ koje je održala predavačica dr.sc. Ivana Rukavina. Također je realizirano i gostujuće predavanje ministra financija Zdravka Marića koje je oborilo sve rekorde posjećenosti. Održana je i 8.svečana promocija stručnih prvostupnika i stručnih specijalista Effectus Visokog učilišta, te su dodijeljene Dekanove nagrade i priznanja. ■

Nakon duljeg vremena studenti su imali mogućnost provesti dva dana u Budimpešti na adventskom putovanju. Osnovana je i udruga mladih Effectus, koja je organizirala svoju prvu humanitarnu akciju. Jedna od novosti je što od jeseni imamo novi smjer „Bihevioralna ekonomija.“ Pored toga predviđena su i druga gostujuća predavanja, te razne radionice. O svim novostima možete se informirati, kao i obično, na stranicama Effectusa. ■

PAMETNI GRADOVI I INOVATIVNA JAVNA NABAVA

PIŠE — MARIO RAŠIĆ, MAG. IUR.
PREDAVAČ NA KATEDRI ZA PRAVO,
EFFECTUS PODUZETNIČKI STUDIJI

Javna nabava inovativnih roba, usluga i radova može pridonijeti gospodarskom oporavku EU-a nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 pomoću boljih i dugoročnijih javnih ulaganja. Riječ je o bitnom sredstvu kojim se može potaknuti preobrazba našega gospodarstva u zeleno i digitalno gospodarstvo. Moć javnih naručitelja je ogromna: na razini EU-a 14 posto BDP-a¹ se utroši za nabavu roba, radova i usluga, a u Hrvatskoj 19 posto. Apsolutno je jasno kako javna nabava može biti glavni pokretač ekonomije. Konkretno, prema posljednjem statističkom izvješću o javnoj nabavi, ukupna vrijednost javne nabave u 2020. godini u Republici Hrvatskoj, bez PDV-a, iznosi 58.867.283.775 kuna. Pri tome je njena vrijednost porasla 8,8 posto u odnosu na ukupnu vrijednost javne nabave u 2019. godini (54.105.927.158 kuna).²

Inovativne nabave i tehnološki napredna tj. kreativna rješenja najviše bi mogla pomoći tzv. pametnim gradovima. Pametne gradove možemo definirati kao gradove u kojima su ulaganja usmjerena na pametne građane i administraciju koji "pametno" koriste široko rasprostranjene tehnološke mreže, big data, tehnološke inovacije, te obnovljive izvore energije kako bi sinergijom navedenih alata ostvarili održivi gospodarski rast, uz istovremeno poboljšanje kvalitete života, posebice kroz model otvorene uprave interakcijom svih dionika.³

Inovacije, dakle, mogu biti ključni pokretač održivog rasta, oporavka i otpornosti kojem javna kupovna moć može znatno pridonijeti kao važno sredstvo povećanja vrijednosti za novac kad je riječ o javnim uslugama. To je posebice značajno za jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave. Direktivama o javnoj nabavi iz 2014. godine okvir javne nabave prilagođen je suvremenim potrebama javnih naručitelja (a i poreznih obveznika) te ponuditelja koje proizlaze iz tehnološkog razvoja, gospodarskih trendova i veće društvene usmjerenosti na održivu javnu potrošnju. Porezni obveznici imaju pravo znati ne samo je li nabavljeno

no rješenje formalno u skladu s uvjetima, nego i donosi li najbolju dodanu vrijednost u smislu kvalitete, vrijednost za novac (value for money) i socijalnog utjecaja, učinka na okoliš i na mogućnost malih i srednjih poduzeća za sudjelovanje u takvim postupcima.⁴

Pametne gradove možemo definirati kao gradove u kojima su ulaganja usmjerena na pametne građane i administraciju koja "pametno" koristi široko rasprostranjene tehnološke mreže, big data, tehnološke inovacije, te obnovljive izvore energije ...

Za potrebe Direktive 2014/24/E inovacija se definira kao „provedba novog ili značajno poboljšanog proizvoda, usluge ili postupka, uključujući, ali ne ograničavajući se na postupke proizvodnje, građenja ili izgradnje, nova metoda stavljanja na tržište ili nova metoda organizacije u poslovnoj praksi, organizacije radnog mjesta ili vanjskih odnosa između ostalog s ciljem pomaganja rješavanja društvenih izazova ili kao potpora strategiji Europa 2020. za pametan, održiv i uključiv rast”.⁵

Prema smjernicama Europske komisije javna nabava inovativnih rješenja odnosi se na svaku nabavu koja uključuje ili činjenicu da je predmet nabave postupak inovacije – usluge istraživanja i razvoja ili da su predmet nabave rezultati inovacija. Posebnim postupcima i alatima predviđenim u Direktivi, a tako i u hrvatskom Zakonu o javnoj nabavi⁶

¹ Poblize o tome: https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_en

² Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. (2021) Statističko izvješće o javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj za 2020. godinu.

³ Milenković, M., Rašić, M. & Vojković, G. (2017) Using Public Private Partnership models in smart cities – proposal for Croatia. 40th International Convention on Information and Communication Technology, Electronics and Microelectronics (MIPRO) doi:10.23919/MIPRO.2017.7973643.

⁴ Europska komisija (2021), Smjernice za javnu nabavu inovativnih rješenja, C(2021) 4320 final.

⁵ Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj, Službeni list Europske unije L 94/65, članak 2.

⁶ Zakon o javnoj nabavi, NN 120/16.

može se doći do inovativnih rješenja. Primjerice, predkomercijalna nabava, partnerstvo za inovacije, natjecateljski dijalog i natjecateljski postupak uz pregovore, posebni su postupci javne nabave koji su učinkoviti za nabavu inovativnih rješenja. Njima se omogućava aktivna suradnja između svih dionika, jer javni naručitelj najprije opiše svoje potrebe i traži od poduzeća i istraživača da razviju nove inovativne proizvode, usluge ili postupke koji još ne postoje na tržištu u suradnji i interakciji s javnim naručiteljem. Tako se realizira potreba za inovativnim i učinkovitim rješenjem, jer umjesto da javni naručitelj kupuje gotov proizvod, uslugu ili postupak, na ovaj način javni naručitelj djeluje kao prvi korisnik nekog inovativnog rješenja.⁷

...na razini EU-a 14 posto BDP-a se utroši za nabavu roba, radova i usluga, a u Hrvatskoj 19 posto.

⁷ Zakon o javnoj nabavi, NN 120/16, Direktiva 2014/24/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. veljače 2014. o javnoj, Službeni list Europske unije L 94/65, Europska komisija (2021), Smjernice za javnu nabavu inovativnih rješenja, C(2021) 4320 final.

Međutim, do inovativnih rješenja koja bi bila višestruko korisnija od "klasičnih" nabava i realizacije takvih postupaka javne nabave nerijetko je teško doći. Globalna je pojava da javni naručitelji zaziru od riskiranja nabave inovativnih rješenja. Za inovativnu javnu nabavu potrebno je poduzeti niz konkretnih aktivnosti bez improvizacije što zahtijeva dodatno vrijeme za pripremu i istraživanje tržišta, novac i stručnost. Stoga ni ne čudi da su u Hrvatskoj naručitelji u 2020. godini sklopili 94,11 posto ugovora temeljem otvorenog postupka javne nabave (koji u suštini ne otvara mogućnost stvaranja novog, inovativnog proizvoda ili rješenja). Najmanje su korišteni upravo natjecateljski postupci uz pregovore i natjecateljski dijalog (samo u jednom postupku svaki, 0,01 posto, dok se partnerstvo za inovacije nije niti jednom koristilo).⁸ Isti je trend vidljiv u svim članicama Europske unije. Tako je Grad Koprivnica koristio KPI-eve za nabavu inovativnih rješenja za obnovu dječjeg vrtića,⁹ a Grad Đurđevac jedini je u 2020. godini u nabavi proveo natjecateljski dijalog¹⁰. Ipak, postoji niz odličnih pri-

⁸ Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja. (2021) Statističko izvješće o javnoj nabavi u Republici Hrvatskoj za 2020. godinu.

⁹ Poblžiše o tome vidi: <https://eojn.nn.hr/SPIN/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=1567595>.

¹⁰ Poblžiše o tome vidi: <https://eojn.nn.hr/SPIN/APPLICATION/IPN/DocumentManagement/DokumentPodaciFrm.aspx?id=3009979>.

mjera u kojima su javni naručitelji ili više njih zajedničkom nabavom ostvarili odlične rezultate pri nabavi inovativnih rješenja.

Primjerice, motiviranje učenika na učenje uz pomoć tehnologije u školama u švedskom Halmstadu, španjolskom Viladecansu, njemačkom Magdeburgu i finskom Konnevesiju dovele su to toga da su upotrebom novih rješenja učenici bili 55 do 75 posto motiviraniji i uspješniji u matematici, tehničkoj kulturi, fizici i kemiji, te se povećala vjerojatnost da će razvijati karijeru u tim područjima. Škole su zajedničkom javnom nabavom naručile istraživanje i razvoj od sedam inovativnih dobavljača što je u konačnici rezultiralo razvikom inovativnih alata koje su škole odlučile primjenjivati. Ti alati djeci u osnovnoj i srednjoj školi pružila su iskustvo učenja nalik videoigrama prilagođeno stalnim analiziranjem obrazaca ponašanja uz pomoć umjetne inteligencije.¹¹

Također, jedna bolnica u Poljskoj je zbog utjecaja visokih temperatura i toplinskih udara na osoblje, pacijente i medicinsku opremu počela razmatrati mogućnosti rješenja tog problema. Jednostavna nabava klimatskih uređaja željela se izbjeći, jer je nabava klima i njihov rad opterećenje za proračun bolnice pri čemu negativno utječu na okoliš. Umjesto toga, bolnica je provjerila ima li na tržištu dostupnih inovativnih rješenja u okviru tehničkog dijaloga. Bolnica je, umjesto nabave klimatskih uređaja, pristupila nabavi funkcionalnog kriterija smanjenja temperature za 2 °C nabavila zdraviju i održiviju opciju, a da ne propisuje određeno rješenje u otvorenom postupku javne nabave.

Tako su na fasadu zgrade ugrađene solarne ploče, koje stvaraju sjenu, a ne zamračuju sobe. Rezultat je bio izvanredan: temperatura u bolnici pala je za 10

posto, čak i kad su vanjske temperature narasle za 20 posto. Solarne ploče ispunjavaju i 5 posto bolničkih potreba za električnom energijom, čime se nadoknađuje početno ulaganje. Na ovom je primjeru vidljiva bitna uloga koju inovativna javna nabava može imati u suočavanju s izazovima oporavka i zelene tranzicije.¹²

Za inovativnu javnu nabavu potrebno je poduzeti niz konkretnih aktivnosti bez improvizacije što zahtijeva dodatno vrijeme za pripremu i istraživanje tržišta, novac i stručnost. Stoga ni ne čudi da su u Hrvatskoj naručitelji u 2020. godini sklopili 94,11 posto ugovora temeljem otvorenog postupka javne nabave

Stoga možemo zaključiti kako je potrebna promjena vide-nja javne nabave gotovo isključivo kao postupaka kojima se nabavljaju klasične robe, usluge i radovi. Nužno je koristiti dostupne alate za nabavu dugoročno najisplativijih inovativnih rješenja za sve dionike, jer će takva rješenja stvarati dugotrajan višestruki pozitivan učinak na sve segmente pametnih gradova i građana. ■

¹¹ <http://www.imaile.eu/>, Europska komisija (2021), Smjernice za javnu nabavu inovativnih rješenja, C(2021) 4320 final.

¹² Poblize o tome: http://eafip.eu/wp-content/uploads/2016/11/2_M_Kautsch.pdf, <https://www.ecoquip.eu/document/jsod-innovative-renovation-of-the-hospital-ward/>, Europska komisija (2021), Smjernice za javnu nabavu inovativnih rješenja, C(2021) 4320 fina

INICIJATIVA „300=300“ SLAVI PRVU GODIŠNJICU

PIŠE — MATEA DENONA

„Inicijativa „300=300“ tek je jedan od čimbenika kojom su pokrenuti razgovori o jednakosti studenata stručnih i sveučilišnih studija. Imaju li studenti obaju studija jednako zahtjevne fakultetske obaveze, imaju li jednako teške ispite, ali i šanse pri zapošljavanju, tek su neka od postavljenih pitanja u studentskim krugovima. Sama je inicijativa pokrenuta nakon odluke Ustavnog suda o promjeni zakona Hrvatskog kvalifikacijskog okvira gdje su se izbrisale kvalifikacije stručnih studija.

Sada već dobro poznata studentska Inicijativa „300=300“, kako studentima tako i široj javnosti, slavi svoju prvu godišnjicu. Primarni cilj Inicijative „300=300“, je borba za prava studenata stručnih studija kojom žele ispraviti nepravdu diskriminirajućih odluka Ustavnog suda prema svim studentima i alumnima stručnih studija. Prvijenac među uspjesima Inicijative „300=300“, donošenje je novog Zakona o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru. Pojašnjeno, to znači da su se izborili za izjednačavanje kvalifikacijskih razina stručnih i sveučilišnih studija, na preddiplomskoj i diplomskoj, tj. specijalističkoj razini, temeljenih na Europskom kvalifikacijskom okviru.

No, razlika je sadržana u podrazinama kvalifikacija, uz oznaku st. za stručne i sv. za sveučilišne studije.

Podsjetimo se, diplome i kvalifikacije studenata stručnih

studija dovođene su u pitanje više puta u zadnjih pet godina. Inicijativa, zadovoljna podrškom koju je prijedlog novog zakona dobio od građana, nastavlja studentsku bitku za jednaka prava i uvažavanje. Nakon izjednačavanja kvalifikacijske razine, red je došao na uređivanje stručnog i akademskog naziva, tj. titula stečenih nakon završenog studija. Naime, završetkom preddiplomske razine studija, svi postaju prvostupnici – stručni i/ili sveučilišni. No, na diplomskoj razini, sveučilišni studenti postaju magistri, a stručni specijalisti. To pak stvara konfuznost jer postoji i specijalizacija na poslijediplomskoj razini na sveučilištima. U razgovoru s ministrom znanosti i obrazovanja Radovanom Fuchsom, na pomolu je pragmatičnije uređivanje stručnog i akademskog nazivlja.

Nadalje, pokrenuta je diskusija u svezi visokih cijena školarina na pojedinim stručnim studijima, koje nerijetko znaju dosegnuti pozamašne svote (godišnjih školarina), a studenti suočeni sa snažnim i nepovoljnim utjecajem COVID-19 pandemije (koronavirus), osjećaju negativne učinke te su time u nepovoljnoj ekonomskoj situaciji.

Ovim putem, želimo čestitati Inicijativi „300=300“ na respektabilnom uspjehu kojeg su postigli u relativno kratkom roku te nam samo ostaje pratiti i podupirati njihov – naš daljnji trnovit, izazovan i poprilično zahtjevan put. ■

RAZGOVARALA — MAJA RIJETKOVIĆ

MOŽEŠ LI NAM SE PREDSTAVITI U PAR REČENICA.

Mačevanjem se bavim od svoje desete godine. Sada sam član mačevalačkog kluba Hamlet. Tijekom sportske karijere mačevao sam u sve tri mačevalačke discipline: floret, mač i sablja. Zadnjih godina opredijelio sam se samo za sablju. Član sam hrvatske mačevalačke reprezentacije u sablji od 2018. godine. Osvojio sam Kup Hrvatske u 2020. godini. Od značajnih međunarodnih turnira prošle godine, izdvojio bih svoj nastup kao juniora na Europskom prvenstvu u Poreču, a ove godine na Svjetskom kupu u Budimpešti koji je kvalifikacijski za olimpijadu. Na oba turnira postigao sam solidne rezultate.

KOJA SI GODINA STUDIJA I ZAŠTO SI BAŠ ODLUČIO UPISATI EFFECTUS?

Effectus sam upisao zbog ugleda koji Effectus uživa kod sportaša, jer ima razumijevanja za dodatne obaveze sportaša. Zanima me studij prava, a i odrastao sam u obitelji pravnika. Posebno me privukla zanimljiva kombinacija prava i financija. Smatrao sam kako je to pravi studij za mene, jer sam završio srednju ekonomsku školu Benedikt Kotruljević.

KAKO SE USPIJEVAŠ AKTIVNO BAVITI SPORTOM I ISTOVREMENO IMATI IZVRSNE REZULTATE U SVOM OBRAZOVANJU?

Aktivno se baviti sportom i studirati nije lako. Potrebna je dobra organizacija vremena. Stalno sam u pogonu. Dok ne treniram uglavnom učim, a nakon učenja odlazim u dvoranu trenirati. Naravno, govorim o redovnim uvjetima.

KADA SI SE POČEO BAVITI MAČEVANJEM?

Prije mačevanja dugo sam se bavio teni-

som. Mačevanje sam počeo trenirati 2010. godine u tada najjačem hrvatskom klubu MK VMD. Prijateljica iz razreda pitala me je želim li probati mačevati. Pridružio sam joj se i svidjelo mi se već na prvom treningu. Još kao jako mali stalno sam trčao i igrao se s raznim mačevima-igračkama i jednostavno sam se našao u tome. Tako sam na kraju započeo trenirati mačevanje.

ŠTO TE JE PRIVUKLO U OVAJ SPORT I DA LI SI IMAO UZORA?

Za mačevanje je potrebna mentalna i fizička snaga. Najviše me mačevanju privukla činjenica što se radi o individualnom, dinamičnom i borilačkom sportu s bogatom poviješću. Mačevanje je u 19. stoljeću bilo čak predmet u školama. To je jedan od sportova koji se nalazio na popisu prvih modernih olimpijskih igara. Mnoge su se poznate osobe bavile tim sportom, kao što su, primjerice, Marie Curie i Pierre de Coubertin. Prvi Hrvat koji je osvojio medalju s olimpijade je mačevalac Milan Neralić. On je osvojio brončanu medalju u Parizu, 1900. godine, a nastupao je za tadašnju Austro-Ugarsku Monarhiju.

KOLIKO TJEDNO SATI TRENIRAŠ TE USPIJEŠ LI BITI NA SVAKOM PREDAVANJU UZ TRENINGE?

Treniram svakim radnim danom i poneke subote. Uz dobru organizaciju trudim se biti prisutan na svim predavanjima.

PUTUJEŠ LI NA TURNIRE I GDJE, TE KOLIKO ČESTO?

Za vrijeme pandemije korone veliki broj turnira je otkazan. Čak i FIE, odnosno svjetska organizacija za mačevanje, odgodila je praktički sve svjetske i europske kupove i prvenstva.

Općenito bih svim studenticama i studentima preporučio bavljenje sportom. To naravno ne znači kako moraju nastupati na turnirima. Sasvim je dovoljno rekreativno bavljenje nekim sportom koji ih zanima. Sport je iznimno koristan. Naučiš se, primjerice, nositi s porazom

Prije epidemije nastupao sam na Svjetskom prvenstvu u Parizu i to je bio moj prvi veliki turnir, zatim na Prvenstvu Mediterana u Calgariju, a često sam nastupao u susjednim zemljama Italiji, Austriji, Sloveniji, Mađarskoj i Srbiji. U normalnim okolnostima imam minimalno jedan do dva turnira mjesečno.

IMAŠ LI VREMENA ZA SEBE UZ SPORT I ŠKOLOVANJE?

Pronađem malo vremena i za sebe. Naravno, ne mogu se nalaziti s prijateljima kao netko tko ima samo fakultetske obveze. Izađem van poneki vikend s prijateljima. Koliko puta ću izaći ovisi o ispitima, treninzima, turnirima ili eventualno pripremama s reprezentacijom. Uz sve obveze uspio sam zadnjih godina ispuniti svoju želju za putovanjima

i vidjeti Kinu, Indiju, Sj. Ameriku i najveći dio Europe. Učim privatno talijanski, a naravno tu je i moj pas koker kojeg šećem nekoliko puta dnevno. Uz mačevanje trenirao sam još i skijanje i osam godina jedrenje, ali za to sada više nemam vremena.

KAKO JE TRENIRATI U DOBA KORONAVIRUSA?

Teško je trenirati u doba ove nesretne pandemije. Vjerujem da ni u drugim sportovima nije bilo lako. Nije bilo natjecanja, priprema, gubio sam kontinuitet treninga radi stalnog zatvaranja, pa opet otvaranja dvorana.

KOJI TI JE NAJLAŠKI I NAJTEŽI PREDMET NA STUDIJU?

Najteži predmet za mene je definitivno Financijsko računovodstvo, jer u srednjoj školi iz računovodstva nisam imao kvalitetne profesore. Stalno „krpam“ rupe zbog lošeg nasljeđa iz srednje. Najlakši predmet na studiju mi je Europsko javno pravo, a najzanimljiviji su mi Stvarno i Trgovačko pravo.

ČIME SE PLANIRAŠ BAVITI NAKON ŠTO ZAVRŠIŠ EFFECTUS?

Nakon formalnog završetka školovanja planiram se specijalizirati za poreznu problematiku. Volio bih raditi kao porezni savjetnik ili kao stečajni upravitelj ili sudski vještak. Želio bih ostati u mačevanju kao trener zbog čega polažem stručne ispite.

IMAŠ LI SAVJET ZA BUDUĆE STUDENTE KOJI BI SE HTJELI BAVITI ISTOVREMENO SPORTOM I STUDIRATI?

Nemam neki posebni savjet. U svakom slučaju moraju biti spremni na puno odricanja. Općenito bih svim studenticama i studentima preporučio bavljenje sportom. To naravno ne znači kako moraju nastupati na turnirima. Sasvim je dovoljno rekreativno bavljenje nekim sportom koji ih zanima. Sport je iznimno koristan. Naučiš se, primjerice, nositi s porazom, a život počneš shvaćati kao sportsko nadmetanje. Pri tome ne smijemo zanemariti ni pozitivne učinke sporta na čovjekovo zdravlje. ■

OMILJENA PROFESORICA

PIŠE — ANTUN RAJKOVAČIĆ

Jedno subotnje popodne proveli smo u ugodnom druženju s našom popularnom profesoricom Ljiljanom Skendrović, poznatom kao Lili. Profesorica nam je otkrila, pored ostalog, kako je započela svoj radni vijek, te na koji je način ostvarila znanstvenu karijeru.

Premda je na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu stekla titulu magistra znanosti, rekla nam je kako je njena prvotna želja bila studiranje medicine. No, tijekom upisa u srednju školu stručnjaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje su, na temelju provedenoga testiranja, utvrdili kako ima predispozicije za ekonomiju, što je prihvatila kao svoj izbor.

Nakon završetka srednje ekonomske škole i diplomiranja na zagrebačkom Ekonomskom fakultetu kontinuirano se usavršavala. Radni vijek je započela u poduzeću „Croatia – tvornica baterija i svjetiljaka“. U početku je radila u proizvodnji, a na koncu kao „referent marketing istraživanja tržišta i koordinator za bivšu Jugoslaviju“. Nakon toga zaposlila se u Končar – Pexu, gdje je s vremenom postala direktor ekonomike poslovanja – financije i računovodstvo. Smatra kako je računovodstvo iznimno bitno za poslovanje, jer kako kaže „računovodstvo je proizvodna praksa prenesena na papir“. Također, bila je direktor računovodstva i financija u tvrtci Enel d.d., no kako je imala veliko radno iskustvo, otvorila je i svoju računovodstvenu i revizorsku tvrtku koju je vrlo uspješno vodila. Trenutno predaje na dvije visoke škole i dvije srednje škole. Sudjelovala je u brojnim domaćim i međunarodnim stručnim konferencijama, a autor je i nekoliko zapaženih radova objavljenih u zbornicima radova s međunarodnih konferencija, te u domaćim stručnim i znanstvenim publikacijama.

Kako predaje i u dvije srednje škole, ekonomskoj i gimnaziji, pitali smo je što misli o sustavu obrazovanja u Hrvatskoj, te smatra li da se trebaju ponovno uvesti prijemni ispiti za upise na fakultete. Iz iskustva zna kako gimnazijalci raspolažu s puno više općeg znanja, u odnosu na učenike strukovnih škola, te je i državna matura više prilagođena gimnazijalcima. Zbog toga je, na neki način, teža učenika stukovnih škola. Smatra kako za upise na fakultete treba uvesti prijemne ispite.

Pitali smo, također, što za nju znači pojam ekonomist.

Profesorica smatra kako ekonomist treba proći sve poslovne segmente poduzeća, od skladišta preko prodaje i marketinga, sve do računovodstva i financija. Svi su poslovni procesi povezani, pa treba imati određena znanja o svakom od njih. Stoga je razumljivo da ekonomist

Profesorica smatra kako ekonomist treba proći sve poslovne segmente poduzeća, od skladišta preko prodaje i marketinga, sve do računovodstva i financija. Svi su poslovni procesi povezani, pa treba imati određena znanja o svakom od njih.

ne bi trebao raditi cijeli radni vijek na istom radnom mjestu. To je razlog zašto je i ona mijenjala poslove, jer je rotacija posla ne samo korisna, već i poticajna. Takva praksa omogućuje stalno proširivanje osobnog stručnog videokruga, odnosno poznavanje poduzeća u cjelini.

Naša se profesorica voli družiti s mladim ljudima, pa je to važan razlog što je još uvijek aktivna u obrazovnom procesu, iako je u mirovini. Uživa u pokazivanju i prenošenju čari računovodstva učenicima i studentima te kada, barem neki od njih, zavole računovodstvo onako kako ga ona voli. ■

SARA MADJER – PRVA PREDSJEDNICA ALUMNI EFFECTUSA

PIŠE — NATALIA TUTEK

Nedavno smo posjetili našu izvrsnu Saru Madjer u tvrtki Q agency u kojoj radi punih pet godina. Za vrijeme studija na Effectusu, Sara je bila odlična studentica. Iako je cijelo vrijeme, paralelno radila u Q-u, težila je izvrsnosti i uspješno kombinirala posao s obrazovanjem. Tijekom vremena napredovala je na poslu i danas je na visoko rangiranoj funkciji upravljanja ljudskim potencijalima u Q-u. Istovremeno je završila MBA studij POSLOVNO UPRAVLJANJE – Menadžment ljudskih potencijala i znanja na Effectusu. Stoga je i izabrana za prvu predsjednicu Alumni Effectusa.

ŠTO JE Q-AGENCY I ČIME SE BAVITE?

Q agency je jedna od najbrže rastućih softverskih i dizajn agencija u Europi. Bavimo se ponajviše product developmentom te izradom mobilnih i web aplikacija koje su personalizirane za svakog klijenta.

KOLIKO IMATE ZAPOSLENIH?

Trenutno nas je 260. Sjedište Q-a je u Zagrebu. Prije mjesec dana smo otvorili svoj novi ured u Londonu. Osim toga imamo i predstavništva u New Yorku, Zurichu i Belfastu.

KAKO JE KRENULA TVOJA PRIČA?

Studirala sam na Pravnom fakultetu, a s dečkima (vlasnici Q-a) sam počela surađivati već 2014. godine, u samim počecima Q-a, kao student. S obzirom da je Pravni fakultet zahtjevan za studiranje, odlučila sam se skroz posvetiti studiranju i prestala sam raditi u Q-u.

...zbog koronavirusa, morali smo poslati službeni mail o održavanju higijene ... sjetili smo se kako imamo doktoricu medicine u kući, našu Anu Čupić, koja vodi komunikacije Q-a. Stoga sam odlučila "intervjuirati" Anu kako bi nam dala stručniji aspekt vezan za koronu. To je ujedno bila i pilot epizoda.

Kako je vrijeme prolazilo, sve sam više bila uvjerenija da pravo nije smjer u kojem se želim razvijati. Godine 2016. ponovno sam se pridružila timu u Q-u na poziciji voditelja ureda. U toj istoj godini napuštam Pravni fakultet i na preporuku prijateljice, upisujem Effectus preddiplomski studij Financije i poslovno pravo. Nakon završenog smjera financija i prava imala sam dvojbe koji MBA studij upisati s obzirom da imamo nekoliko opcija na Effectusu. Na neki način prst sudbine bilo je uspostavljanje Ureda upravljanja ljudskim potencijalima u Q-u čiji sam dio postala početkom 2018. godine. Tako sam se odlučila na MBA studij POSLOVNO UPRAVLJANJE – Menadžment ljudskih potencijala i znanja na Effectusu.

NA KOJOJ SI SAD POZICIJI? I KOJI SU TVOJI ZADACI?

Već četiri godine radim u ljudskim potencijalima. Prvo sam se primarno bavila regrutacijom i selekcijom zaposlenika, dok su mi danas na poziciji Senior People & Culture Generalista zadaci provođenje edukacija za zaposlenike, analiza zadovoljstva, osnaživanje voditeljskih uloga, aktivnosti vezane za brendiranje poslodavca (employer branding aktivnosti) i još mnogo toga.

EMPLOYER BRANDING AKTIVNOSTI KOJE SI SPOMENULA I DOBRO POZNATA „KAVICA SA SAROM“ JE TVOJ PROJEKT UNUTAR Q-A, RECI NAM KAKO JE DOŠLO DO TE IDEJE?

Ideja o ovoj formi komuniciranja je došla sasvim spontano. Neposredno prije zatvaranja (lockdowna) čitave države zbog koronavirusa, morali smo poslati službeni mail o održavanju higijene i svih mjera koje smo kao poduzeće poduzeli po tom pitanju. S obzirom na to da su nam dosadili službeni mailovi, sjetili smo se kako imamo doktoricu medicine u kući, našu Anu Čupić, koja vodi komunikacije Q-a. Stoga sam odlučila "intervjuirati" Anu kako bi nam dala stručniji aspekt vezan za koronu. To je ujedno bila i pilot epizoda. S obzirom kako je povratna informacija na "Kavicu sa Sarom" bila pozitivna, danas je to emisija koja izlazi jednom mjesečno. U sklopu nje ugošćujem svaki put drugog voditelja ili voditeljicu nekog od naših odjela ili nekog drugog od članova menadžmenta kako bi našim zaposlenicima, a i svim onima koji bi to htjeli postati, dali uvid čime se konkretno koji odjel bavi. Glavni cilj ovog projekta je bio zblížiti i informirati ljude na što je moguće transparentniji način.

KAKO SU TI VJEŠTINE I ZNANJA KOJA SI STEKLA NA EFFECTUS-U POMOGLE U RAZVOJU KARIJERE?

Najvažnija razlika Effectusa i privatnih fakulteta u odnosu na državne je što su profesori uspješni ljudi iz prakse. Neusporediva je razlika kada vam znanje prenosi netko tko se uistinu time svakodnevno bavi. Osim toga, svi su

Najvažnija razlika Effectusa i privatnih fakulteta u odnosu na državne je što su profesori uspješni ljudi iz prakse. Neusporediva je razlika kada vam znanje prenosi netko tko se uistinu time svakodnevno bavi.

pristupačni; od super ljubaznih cura u referadi do profesora koji vas stvarno mentoriraju. Gradivo je koncipirano tako što se odvaja bitno od nebitnog, te se uči ono što je najvažnije i najprimjenjivije u stvarnom životu. Stvari koje sam učila na faksu sam paralelno odrađivala u praksi odnosno na poslu.

Zbog svega navedenog iznimna mi je čast što imam priliku obnašati funkciju predsjednice te će mi glavni cilj djelovanja biti skidanje stigme s privatnog obrazovanja. ■

ŠTO JE CYBERBULLYING I KAKO GA SPRIJEČITI?

PIŠE — MAJA RIJETKOVIĆ

Cyberbullying ili virtualno zlostavljanje je svako namjerno, kontinuirano, agresivno i često nemoralno ponašanje pojedinca ili skupine ljudi uporabom digitalnih komunikacijskih aplikacija. Riječ je o ustrajnom komuniciranju odnosno ponašanju kojim se nastoji zastrašiti i/ili osramotiti osoba. Pri tome se šire laži ili objavljuju neprilične fotografije, kako bi se osramotila određena osoba na društvenim mrežama. Šalju se i uvredljive poruke ili prijetnje uz pomoć platformi za dopisivanje, a prakticira se i lažno predstavljanje, te slanje neugodnih poruka u ime druge osobe.

Prijatelji ili naši znanci često se šale na naš račun, pa nam je teško ponekad razlikovati pokušavaju li nas nečim uvrijediti ili ne. Ako se osjećamo povrijeđeno, odnosno ako shvatimo kako se ne smiju s nama, već nama osobno, a to se često ponavlja vjerojatno je riječ o virtualnom zlostavljanju ili cyberbullingu. Zlostavljana osoba može se osjećati bezvrijedno, bespomoćno, nesigurno čak i u vlastitom domu. Te osobe gubeći samopouzdanje povlače se u sebe. Posljedice mogu biti dugotrajne i vrlo različite.

Mogu se javiti mentalne poteškoće (osoba se osjeća uzrujano, bezvrijedno), emocionalni problemi (sram) i narušeno fizičko zdravlje (umor, nesanica, glavobolje). Osobe zlostavljane na internetu trebaju znati kako mogu potražiti pomoć svoje okoline, ali i stručnu pomoć. U slučaju kada im je neugodno razgovarati o tome s obitelji, psihologom, trenerom i ostalim osobama od povjerenja mogu nazvati hrabri telefon. Na njemu su dostupni stručni savjeti. Nasilnike na internetskim mrežama treba blokirati, obrisati i prijaviti. Moguće je uslikati taj razgovor ili objave na društvenim mrežama, te ako je zlostavljanje značajnije ugrozilo sigurnost može se prijaviti, s dokazima, policiji.

Internet ima i dobrih i loših strana. Dobre treba koristiti, a loše eliminirati. Ako doživljavamo cyberbullying možemo obrisati sve aplikacije. Izbjegavanje prisustva na internetu

nije rješenje. Važno je i korisno prijaviti takvo nasilno ponašanje. Također, iznimno je bitno prije objave na društvenoj mreži razmisliti o korektnosti sadržaja, jer valja imati u vidu kako svojom objavom možemo nekoga povrijediti.

Ne treba objavljivati svoju adresu, broj telefona ili neke druge osobne informacije. Zaštita privatnosti na društvenim mrežama regulira se dozvolom pristupa osobnom profilu. Mogu se prijaviti ružni komentari, poruke i fotografije i tražiti njihovo uklanjanje, te izbrisati ili sakriti objave od drugih ljudi. Svaka društvena mreža nudi različite alate koji mogu pomoći u zaštiti privatnosti i prijavi nasilja. Mnogi od njih uključuju jednostavne korake kojima možete blokirati ili prijaviti cyberbullying.

Istražujući ovu problematiku za potrebe članka javila nam se jedna djevojka vezano na ovu temu. Iznijela je svoje iskustvo koje možete pročitati u nastavku. Svatko od nas može postati žrtva cyberbullinga. Zbog toga bi trebali razmisliti o svojim postupcima prema drugima, pa i ispričati se ako je potrebno.

Moje iskustvo s maltretiranjem počelo je u osnovnoj školi, kada me cure iz viših razreda nisu prihvaćale, te su me nazivale bar-bikom i prijetile da će me istući. Nisam ih shvaćala ozbiljno, sve dok jednom stvarno nisam dobila "po nosu". U srednjoj školi bila je popularna platforma ASK.fm na kojoj sam nekako postala "popularna", a kako na društvenim mrežama ima "fanova" tako ima i "hejtera". Počeli su mi pisati jako ružne i uvrijedljive stvari, raditi moje lažne i hate profile gdje im je moto bio "reciklirajmo plastiku, reciklirajmo Petru" i "donirajmo Petri vlažne maramice". Bilo mi je teško gledati to sve, koliko god sam pokušavala da me ne dira, svejedno me je boljelo. Pala sam u "depresiju", po sobi sam lijepila depresivne natpise i stalno razmišljala o svemu tome. Osjećala sam se tužno, povrijeđeno i na neki način neprihvaćeno. Nisam više imala snage za to sve i jednostavno sam ugasila profil, napravila novi i maknula se od svega toga, jer je jednostavno postalo nepodnošljivo i nisam se više mogla nositi s time. Na mene je to ostavilo veliki utjecaj te sam s 22 godine odlučila posjetiti psihologa i sve ispričati. Uz to, podršku za emocije pronašla sam u eteričnim uljima i danas se više ne obazirem toliko na te neugodnosti. Za mene je to bio jako težak i bolan period i ne želim nikome da to proživljava. Danas kada mi netko napiše neki ružan komentar, ja mu odgovorim lijepo i ljubazno, jer smatram kako ta osoba koja se krije iza tih ružnih komentara traži pomoć i želi biti zapažena.

(Petra Džinić, 24.) ■

I OVISNOST SE MODERNIZIRA

PIŠE — TARA RAČKI

Možete li zamisliti dan bez društvenih mreža? Teško. Naravno, postoji manjina koja se ograniče samo na dio društvenih mreža. Mark Zuckerberg osnovao je Facebook, s ciljem dijeljenja informacija između studenata Harvarda. Danas je to samo jedna od mnogih mogućih uporaba ove platforme. Društvene mreže nas povezuju, ali prelazi li to granice koje su njihovi kreatori zamislili? Težište više nije samo u dijeljenju korisnih informacija, jer su platforme postale sredstvo zarade i komercijalnog reklamiranja.

Prema izvještaju Digital 2020 prosječna osoba provede 40 posto vremena u budnom stanju na internetske aktivnosti. Ako spavamo u prosjeku osam sati dnevno, to je oko šest sati i 43 minute surfanja, što čini prosječno 100 dana godišnje. Internet koristi više od 4,5 milijardi ljudi širom svijeta, a društvene mreže čak 3,8 milijardi. Podsjetimo se, društvene mreže su vrsta internetske usluge koja služi za međusobno povezivanje korisnika. Najpopularnije društvene mreže danas su: Facebook, Instagram, Twitter, WhatsApp, YouTube, Viber i TikTok (i Adobe Connect za studente Effectusa).

...potpuna apstinencija je nemoguća, ali jednostavnim planiranjem slobodnog vremena može se izbjeći njihovo prekomjerno korištenje i s tim povezane štetne posljedice.

Internet i društvene mreže pokazali su se iznimno korisnima u aktualnoj pandemiji, jer omogućuju održavanje online nastave, kontakte s oboljelima i udaljenima, opskrbu osoba u izolaciji itd. Koristi digitalnog komuniciranja su neupitni, ali postoje i nedostaci. Prekomjerno dijeljenje informacija, lažne informacije i ovisnost samo su neki od problema. Ovisnost o internetu, točnije društvenim mrežama, još nije prepoznata kao zdravstveni problem, poput onoga koji uzrokuje, primjerice, cigarete i alkohol. Stoga

Prema izvještaju Digital 2020 prosječna osoba provede 40 posto vremena u budnom stanju na internetske aktivnosti. Ako spavamo u prosjeku osam sati dnevno, to je oko šest sati i 43 minute surfanja, što čini prosječno 100 dana godišnje.

nije potvrđena kao psihološki poremećaj, pa ne postoje službene terapijske smjernice kao ni lijekovi.

Simptomi ove nove ovisnosti su rastrojenost, promjene raspoloženja, nemogućnost kontrole vremena provedenog na internetu, tjeskoba i zanemarivanje drugih životnih navika. Posljedice ovisnosti o društvenim mrežama pretežito se odražavaju na individualno psihičko zdravlje. Javljuju se i fizičke posljedice, kao što je iskrivljenje malog prsta zbog pretjeranog držanja pametnog telefona ili nesanica. Najvažnije negativne psihičke posljedice koje se navode su depresija, anksioznost, strah od propuštanja informacija, pad samopoštovanja i slike o sebi.

Positivne posljedice su učenje, međusobna podrška, održavanje kontakata i dostupnost informacija. Kod drugih već poznatih odnosno medicinski prepoznatih ovisnosti, problem se može riješiti kontroliranom apstinencijom, postupnom ili naglom, te lijekovima. Moderan način života otežava nam apstinenciju od društvenih mreža. Takav pokušaj rezultirao bi zaostajanjem u fakultetskim (poslovnim) obavezama, gubljenjem kontakata s udaljenim osobama i zakidanjem za mnoštvo informacija. Zaostajali bismo za svojom generacijom, što bi se odrazilo na životna postignuća.

Budući smo prisiljeni biti dio cyber kulture, moramo naučiti kako u njoj funkcionirati, te ostvarivati maksimalnu korist, uz amortizaciju njenih nedostataka. Jedan od načina je razdvajanje poslovnog i privatnog. Dakle, ako posao vežete uz korištenje društvenih mreža, slobodno vrijeme pokušajte provesti bez njihova korištenja. Obrišite profile na nepotrebnim mrežama, uklonite nepotrebne aplikacije s mobitela i na nasjedajte na trikove kako vam je potrebna još jedna mreža u životu. Nekada je manje-više.

Ovisnost o društvenim mrežama je problem suvremenog svijeta, koji je tek u svome začetku. Kao što smo već naveli, ima fizičke, ali ponajviše psihičke posljedice. Samokontrola je djelotvoran način eliminacije štetnih posljedica internetskih tehnologija. Naime, potpuna apstinencija je nemoguća, ali jednostavnim planiranjem slobodnog vremena može se izbjeći njihovo prekomjerno korištenje i s tim povezane štetne posljedice.

Za kraj, ako mislite kako imate problem s korištenjem društvenih mreža, razmotrite sljedeća pitanja:

Trošite li previše vremena za društvene mreže?

- ▶ **Jeste li više puta neuspješno pokušavali kontrolirati, smanjiti ili prestali koristiti društvene mreže?**
- ▶ **Osjećate li nemir, tugu, tjeskobu ili razdražljivost, dok pokušavate smanjiti ili prestati koristiti društvene mreže?**
- ▶ **Jeste li online duže od planiranog vremena?**
- ▶ **Ugrožavate li gubitak važne veze, posla, prijatelja, poslovnih ili drugih mogućnosti zbog (ne) korištenja društvenih mreža?**
- ▶ **Lažete li članovima obitelji ili prijateljima kako biste prikrili razmjere sudjelovanja na društvenim mrežama?**
- ▶ **Koristite li internet kao način bijega od problema ili olakšavanja lošeg raspoloženja?**

Ako ste na većinu pitanja odgovorili potvrdno – lako je moguće da imate problem. ■

POKRENUT EPI – EFFECTUS PODUZETNIČKI INKUBATOR

PIŠE — GORDANA SCHRAMADEI

Neprofitna udruga *EFFECTUS* – *udruga mladih* djeluje u studentskom i akademskom okruženju provodeći niz socijalnih, humanitarnih, volonterskih, programskih i projektnih aktivnosti potičući razvoj poduzetničkog razmišljanja i obrazovanja.

Obrazovanje za poduzetništvo ima značajnu ulogu u oblikovanju načina razmišljanja mladih kao i u razvijanju vještina, poduzetničkih znanja i kompetencija koji su neophodni za stvaranje poduzetničke kulture.

Vizija poduzetničkog inkubatora je u konačnici vidjeti naše studente i kao pokretače vlastitih uspješnih brzorastućih tvrtki, a sve to s ciljem doprinosa razvoju poduzetništva, ubrzanju gospodarskog razvoja i iskorištavanja ogromnog potencijala koji proizlazi iz najvrednijeg resursa – znanja.

Visoka učilišta kao mjesto susreta znanja i ekspertize s jedne strane, te proaktivnosti, inovacija i ideja s druge strane predstavljaju glavne nosioce razvoja i unaprjeđenje osobnih, obrazovnih, društvenih, građanskih i profesionalnih osobina, potrebnih vještina na tržištu rada koji će pojedincima osigurati snalaženje u uvjetima velike nesigurnosti i kompleksnosti uvjetovane pritiscima globalizacije na društvo i pojedinca.

U visokom obrazovanju nužno je učinkovito odgovoriti na zahtjeve tržišta rada i društva koji se mijenjaju, poboljšanjem europskih vještina i ljudskog kapitala te jačanjem njegova doprinosa gos-

podarskom rastu. Kako bi se to postiglo, potrebno je osigurati da se modernizacija usmjeri na sinergije između obrazovanja, istraživanja, inovacija i zapošljavanja čime će se stvarati veze između visokih učilišta i lokalne okoline i regija.

Predsjednica udruge Gordana Schramadei i studenti udruge pokrenuli su projekt *EFFECTUS* *PODUZETNIČKI INKUBATOR* – *EPI*.

Vizija poduzetničkog inkubatora je u konačnici vidjeti naše studente i kao pokretače vlastitih uspješnih brzorastućih tvrtki, a sve to s ciljem doprinosa razvoju poduzetništva, ubrzanju gospodarskog razvoja i iskorištavanja ogromnog potencijala koji proizlazi iz najvrednijeg resursa – znanja.

Pokretanje studentskog *EFFECTUS* *poduzetničkog inkubatora* – *EPI* predstavlja primjer modela razvoja i promocije obrazovanja za poduzetništvo, a prepoznat je kao jedan od ključnih ciljeva politika Europske unije.

Kroz nove i kreativne načine poučavanja i učenja, nastavne programe i izvannastavne aktivnosti, izravno utječu na promociju poduzetništva kao odabira karijere.

Cilj provedbe projekta je osvijestiti, potaknuti i ohrabriti studentsku populaciju na pokretanje vlastitog poslovanja usmjereno k razvoju poduzetničkih kompetencija i poduzetničkog razmišljanja potičući kreativnost i inovativnost.

Cilj je projektom osigurati edukativni, mentorski i financijski poticaj te studente motivirati na prve korake u pokretanju poslovanja, vlastitog startup-a baziranog na njihovim idejama.

U projekt se mogu uključiti studenti svih fakulteta, bez obzira na struku i smjer, besplatno učiti o kreativnosti, kritičkom promišljanju i inovacijama razvijajući pritom vlastite potencijale, a znanja primijeniti kroz osmišljavanje ideja i projekata koji stvaraju novu vrijednost.

Visoka učilišta kao mjesto susreta znanja i ekspertize s jedne strane, te proaktivnosti, inovacija i ideja s druge strane predstavljaju glavne nosioce razvoja i unaprjeđenje osobnih, obrazovnih, društvenih, građanskih i profesionalnih osobina...

U sklopu EFFECTUS poduzetničkog inkubatora provest će se natjecanje „LANSIRAJMO IDEJU!“ s ciljem:

- ▶ edukacije o poduzetništvu i poduzetničkom učenju
- ▶ prepoznavanje potreba razvoja poduzetničkih kompetencija kod mladih te usvajanja istih
- ▶ povećati interes za osposobljavanje i usavršavanje za poduzetništvo kod studenata različitih fakulteta
- ▶ pokretanja vlastitog startup-a
- ▶ osposobiti pojedinca da pretvara ideje u djela/projekt/posao
- ▶ potaknuti kreativnost i inovativnost
- ▶ osposobiti pojedinca za razumno preuzimanja rizika
- ▶ osposobiti pojedinca za planiranje, organiziranje te vođenja projekata kako bi se postigli određeni ciljevi
- ▶ senzibilizirati javnost o poduzetništvu te razviti pozitivan stav prema cjeloživotnom učenju

Kroz VI modula startup edukacije, kroz nove i kreativne načine poučavanja i učenja, kroz mrežu mentorstava, ali i primjenu stečenih teorijskih znanja u realnim poslovnim situacijama, zainteresirani studenti se osposobljavaju za osnivanje, vođenje i pripremanje za stvarni svijet poduzetništva.

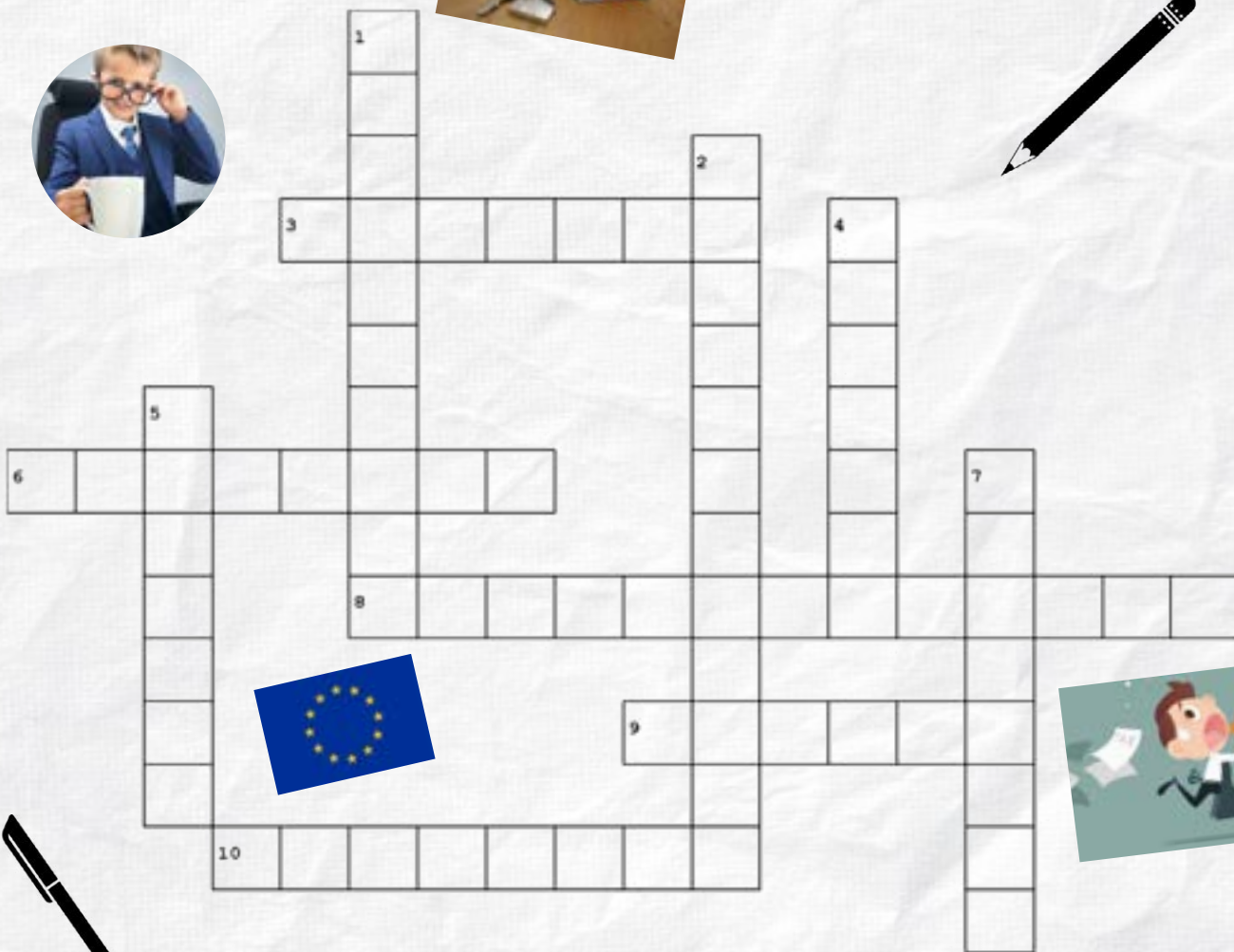
Projekt „Lansirajmo ideju“ pruža edukaciju i praktične vježbe koje će voditi vrhunski stručnjaci na poduzetničkoj sceni te mogućnost predstavljanja vlastite ideje pred Povjerenstvom i potencijalnim investitorima te osvajanja glavne nagrade koja će biti izvrsna odskočna daska za početak poslovanja, ulazak u svijet poduzetništva te pokretanja vlastitog startup-a.

„Ono što svijet pokreće nisu lokomotive, nego ideje.“, davno je rekao Viktor Hugo.

Na edukaciju se prijavilo četrdesetak studenata s različitih sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, te veleučilišta i visokih škola: Fakultet strojarstva i brodogradnje, Fakultet političkih znanosti, Filozofski fakultet, Arhitektonski fakultet, Fakultet prometnih znanosti, Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet, Fakultet hrvatskih studija, Hrvatsko katoličko sveučilište, Tehničko veleučilište Zagreb i EFFECTUS poduzetnički studiji. ■

Projekt „Lansirajmo ideju“ pruža edukaciju i praktične vježbe koje će voditi vrhunski stručnjaci na poduzetničkoj sceni te mogućnost predstavljanja vlastite ideje pred Povjerenstvom i potencijalnim investitorima te osvajanja glavne nagrade...

KRIŽALJKA

VODORAVNO

3. Trgovačka punomoć čiji su sadržaj i opseg ovlasti određeni zakonom o trgovačkim društvima
6. Razlika koja nastaje u postupku stjecanja između transakcijske kupoprodajne cijene društva koje stječe i fer vrijednosti neto utvrdive imovine tog društva
8. Jedinstvena međuvladina i nadnacionalna zajednica europskih država
9. Osnovni financijski instrument kojim suvremene države prikupljaju prihode iz svoje nadležnosti
10. Nisu stvari, ali ih zakon tretira kao stvari

DOLJE

1. Nepokretne stvari koje se ne mogu premjestiti s jednog mjesta na drugo bez povrede njihove biti
2. Svi izdaci države radi obavljanja njenih ustavnih i zakonskih funkcija, a financiraju se javnim prihodima
4. Definiira se kao materijalna stvar na kojoj je nekim pismom zabilježen sadržaj koji ima određeno značenje za pravne odnose te treba sadržavati bitne sastojke ugovora
5. Realni ugovor koji nastaje tako što jedna strana preda drugoj strani određenu stvar na besplatnu uporabu, s time da je posudovnik mora vratiti nakon određenog vremena
6. Pravni učinci koji se sastoje u bezuvjetnom i konačnom stjecanju, primjenom, ograničenju ili prestanku knjižnih prava

Effectus

Poduzetnički studiji

UPIŠI U TIJEKU!
Pridruži se
inspirativnoj i zabavnoj
akademske zajednici!

INFORMACIJE I PRIJAVE
Kennedyjev trg 2, Zagreb
TEL +385 1 611 77 77
EMAIL referada@effectus.com.hr
WEB www.effectus.com.hr